

04/04 Říše vztahů

1. Pohled do života

Nedávno vysílala rakouská televizní stanice pořad s titulem: „Jsou děti luxus?“ . Při přípravě tohoto pořadu navštívil tým reportérů schönstattskou rodinu s 10 dětmi, pohovořil s rodiči a dětmi, nafilmoval ranní modlitbu, oslavu narozenin, a mnohé situace všedního dne. V odvysílaném pořadu chyběly veškeré náboženské odkazy. Přesto se mnoho atmosféry, která panuje v této rodině, předalo dále.

Rodina s 5 dětmi, která poprvé přijela na schönstattské exercicie, řekla : „Zde s našimi pěti dětmi nejsme vůbec nápadní.“

Při vší úctě a soucitu s bezdětnými páry nebo těmi, které mají jedno nebo dvě děti – říše dětí je říší vztahů a proto požehnáním. U 4 členné rodiny je 6 možných vztahů, u 8 členné 28, u 12 členné 66. Kdo má rád matematiku, může vypočítat číslo možných vztahů dle vzorce

$n \times (n-1) : 2$, kde „n“ je počet členů v rodině.

Zde se vytvářejí skupiny, oblíbení bratři a sestry, zde probíhají neustále se měnící hry vzdálenosti a blízkosti. Zde se – takřkajíc mimochodem – denně trénuje, co probíhá ve společném životě:

- Sdílet a obhajovat vlastní poklady,
- Prosadit se a uzavírat kompromisy,
- Hádat se a usmiřovat se,
- Přebírat spoluzodpovědnost za mladší sourozence a žádat o pomoc starší sourozence,
- Dávat a brát,
- Otevírat se a zachovávat tajemství,
- Dodržovat slíbené a spoléhat se na ostatní,
- Vcíťovat se a nechat se utěšovat ,
- Být rivalem a kooperovat,
- Rozvíjet vlastní talenty a těšit se z úspěchů druhých,
- Ztrácet a získávat.

V říši vztahů vzniká pestrý tréninkový prostor pro to, co psychologové a sociologové dnes nazývají „sociální kompetence“.

Známe to z ostatních schopností: Co se netrénuje, to se nerozvíjí. Jeden hudebník jednou řekl: „Když jeden den necvičím, cítím to já, když necvičím jeden týden, všimne si toho dirigent, když necvičím jeden měsíc, všimne si toho publikum. Něco podobného slyšíme od sportovců, když se baví o formě.“

Kde se může dítě – jedináček naučit, jak se chovat ke svým vrstevníkům? Možná 3 hodiny denně v mateřské škole.

Kdo je navíc ještě introvert, ten je s nejvyšší pravděpodobností předurčen ke dráze osamělého bojovníka.

2. Pohled do bible:

V dopise Efezským a Korintským se popisuje niterné společenství křesťanů mezi sebou s obrazem „Tělo Kristovo“ :

„Proto vás já, vězeň kvůli Pánu, prosím, abyste tomu povolání, kterého se vám dostalo, dělali čest svým životem, vždy skromní, tiší a trpěliví. Snášejte se navzájem v lásce a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povolání. (Eph 4,2-4)

V prvním dopise Korintským se uvádí:

Tak jako tělo je jedno, ale má mnoho údů, a jako všechny údy těla jsou jedno tělo, ač je jich mnoho, tak je to i s Kristem. Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem. Tělo není jeden úd, nýbrž mnoho údů. Kdyby řekla noha: Protože nejsem ruka, nepatřím k tělu“, tím by ještě nepřestala být částí těla. A kdyby řeklo ucho: „Protože nejsem oko, nepatřím k tělu“, tím by ještě nepřestalo být částí těla. Kdyby celé tělo nebylo než oko, kde by byl sluch? A kdyby celé tělo nebylo než sluch, kde by byl čich? Ale Bůh dal tělu údy a každému z nich určil úkol, jak sám chtěl. Kdyby všechno bylo jen jedním údem, kam by se podělo tělo? Ve skutečnosti však je mnoho údů, ale jedno tělo. Oko nemůže říci ruce: „ Nepotřebuji tě!“ Ani hlava nemůže říci nohám: „Nepotřebuji Vás!“ A právě ty údy těla, které se zdají méně významné, jsou nezbytné, a které pokládáme za méně čestné, těm prokazujeme zvláštní čest, a neslušné slušněji zahalujeme, jak to naše slušné údy nepotřebují. Bůh zařídil tělo tak, že přehlíženým údům dal hojnější čest, aby v těle nedošlo k roztržce, ale aby údy shodně pečovaly jeden o druhý. Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny. A dochází-li slávy jeden úd, všechny se radují spolu s ním. Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů.(1 Kor 12,12-27)

Obraz těla Kristova zdůrazňuje, jak je pro intenzivní společenství důležité vzájemné oceňování, vyslovená připravenost ke vzájemnému doplňování se, intenzivní komunikace, která je dobrou společnou hrou.

Toto nalézáme také velmi pěkně vyjádřeno v Ježíšových projevech na rozloučenou v předvečer jeho utrpení:

„Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno – já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne.“ (Jan 17,20-23)

3. Pohled na nás

„Schönstattští, to jsou ti, co mají vysoké účty za telefon!“, řekl někdo, kdo se zúčastnil několika akcí, které pořádali schönstattští v jejich farnosti.. A nebyl daleko od pravdy. Jsou lidé, kteří sbírají známky, mnozí schönstattští sbírají lidi a jejich adresy. Někdo si nedávno stěžoval : „Raději bych měl na svém mobilu o 10 vyzváněcích melodií méně, ale o 50 pamětí více pro telefonní čísla.“ Jedna důchodkyně mi vyprávěla nadšeně, jak může pomocí e-mailu pečovat intenzivně o vztahy, a to právě s příslušníky schönstattského hnutí ze zámoří, které poznala na mezinárodních kongresech. Užasle a s uznáním jsem na to reagoval, jak využívá tohoto moderního komunikačního média, a ona řekla šibalsky: „Ano, na začátku jsem měla hodně obav se vůbec něčeho dotknout, ale můj vnuk byl pro mě anděl spásy. S velkou trpělivostí mi stále znovu vysvětloval ovládání PC. Teď se již cítím jistější. Nanejvýš zapomenou občas připnout k emailu přílohu, ale to se stává i mladším. Pro mě to byl skutečně nejsilnější motiv, jak můžu pečovat o kontakty, neboť na nohou už si nejsem tak jistá a cestování se pro mě stává těžkým.“

Existují průzkumy kontaktního chování lidí. Lidé s těžkými duševními poruchami mají často pouze jednu nebo dvě blízké osoby, duševně zdravé osoby mají ca. 20 až 30 osob, s kterými si pravidelně vyměňují více než zdvořilostní formulace, k tomu přichází dalších více než 50 osob, které se kontaktují minimálně jednou ročně. Jsou profese, jako učitelé, lékaři, prodavačky, žurnalisté a politici, které mají velký okruh známých, což ale zároveň neznamená, že by měli mnoho přátel.

Napadá mě, že mnoho příslušníků schönstattského hnutí investují hodně času a energie do jejich sítě vztahů, která rozsahem leží vysoko nad průměrem.

Pracuji krátce v nové diecézi. Zajímá mě samozřejmě, jak se jednotlivé rodiny dostaly k Schönstattu. U mnohých to byl partner, který patřil do mládežnické složky schönstattského hnutí. A pak se vždy jmenují další dva faktory:

„To, co nám na akcích Schönstattu bylo sděleno, to bylo tak praktické a blízké životu. S tím jsme mohli dál pracovat.“

„Tam se o nás skutečně někdo zajímal, vždy nás zase pozval, aniž by byl naštvaný, že jsme nepřišli. A pak po akci přišly telefonáty s otázkami, jak se nám vedlo, jaká témata by nás zajímala!“

Mohli bychom tedy z toho učinit závěr, že františkáni jsou chudí, jezuité moudří, schoenstatt má radost z kontaktů a je dobrý v pěstování vztahů.

4. Pohled na zakladatele Schönstattu:

Pater Kentenich se často zmiňoval o tom, jak se jako mladý cítil velmi opuštěný a cítil se nepochopený. „Bezpochyby je mnoho lidí, jejichž léta vývoje jsou podobně poznamenána. Věřím ale, že při věcném zkoumání, že stupeň, rozsah a trvání – měřeno s dostupnými srovnáními – nabraly mimořádný rozměr.“ Teprve po vysvěcení na kněze se jeho schopnost ke vztahům rozvinula do té míry, že žáci a studenti právě tuto nabídku na duchovní blízkost obzvláště oceňovali. Když se pater Kentenich ohlížel dozadu, jednou k tomu řekl:

„Jako typ moderního člověka jsem mohl tuto duchovní nouzi bohatě vychutnávat. Je to nouze mechanistického duchovna, životní idea (Idealismus), kterou osoba oddělí od osobního protějšku (Individualismus) a nadpřirozené oddělí od přirozeného pořádku... Po ukončení studia jsem se duchem ponořil hluboce do nové úlohy jako učitel a vychovatel. Psychologovi by se mohlo stát samozřejmě, že moje mimořádně silné transcendentální základní nastavení se začalo tímto spojením se životem rozvíjet a nalézalo protiváhu, aby tím nejen nastal sňatek mezi ideou a myšlenkou, nebo organickým způsobem myšlení a života nebylo dosaženo plné ozdravení vlastního duchovního života, nýbrž také vlastní životní úkol – překonání mechanistického způsobu myšlení a života.“

Jeho osobní příběh ozdravení mu otevírá nový přístup k tomu, co se dnes nově hláskuje jako vysvobození.

Ve „svatosti všedního dne“ definuje svatost jako schopnost navazovat a pěstovat intenzivní vztahy k Bohu, lidem, k sobě samotnému, k práci, k místům a k ideám. Originální text zní: „Svatost všedního dne je bohulibá harmonie mezi citem zvýrazněnou vazbou na Boha, práci a člověka ve všech životních situacích.“ Slovo „citem zvýrazněný“ mělo tehdy jiný tón. Nepopisovalo nekontrolovanou explozi citového života s následujícími neovládaným jednáním, jak dnes toto slovo používáme, nýbrž mínilo pouze, že by měl být citový život integrován do vztahu. To, že kvůli niterné svobodě stále věci, vlastní představy, ano i lidi musíme nechat být a učit se jich vzdávat, to v případě pátera Kentenicha patří k jeho učení o vazbě. Z několika rozhovorů o tomto tématu vím, jak snadno se sem mohou vetřít nedorozumění. Proto ještě jednou originální text ze svatosti všedního dne:

„Vykupitel nám svou Boží skromností názorně ukázal život a ukázal cestu, jak bychom měli být niterně nezávislí na věcech, nebo jak bychom se mohli na základě okolností od nich po vnější stránce odloučit. Pod heroickou vazbou na věci rozumíme bohulibé odřeknutí se tvorů podle vzoru Božího člověka – ubohého, poníženého a ukřížovaného Spasitele – nebo ducha příslibu, tj. niterné nezávislosti neuspořádané závislosti na majetku, na cti a vzezření, na smyslných požitcích. Pokud je tato nezávislost pravá, tak se musí také osvědčit příležitostně ve vnějších činech.“

5. Pohled na naše možnosti utváření:

Uděláme si čas a provedeme inventuru vztahů: tj. na list papíru napíšeme do středu „Já“ a pak malujeme naši aktuální síť vztahů: bližní, lidé blízcí, známí. Můžeme je také vymalovat biograficko-historicky: Které blízké osoby byly v jakém období pro mě významné?

Někdy můžeme učinit závěr, že příbuznost hodnot umožňuje větší blízkost než pokrevní příbuznost.

Analyzujeme poslední měsíc a ptáme se: Kolik času jsme si jako manželský pár navzájem dopřáli? Vyhovuje nám to? Netouží jeden z nás po větší blízkosti a výlučnosti? Co je – při všem zatížení v zaměstnání a v domácnosti – reálně možné? Také si dopřejeme společný čas k osobní hlasité modlitbě.

U kterých společných aktivit rozvineme nejintenzivnější pocit „My“?

Jaké strategie máme pro „stepní časy“, kdy přes dobrou vůli u jednoho z nás duše vyprahne a nejsou možné intenzivní pocity?

Uklízíme stále náš kalendář od nahromaděných závazků a v nutných případech vystupujeme z některých spolků nebo redukuje naše schůzky.

Ptáme se: Kdo je pro nás zásadně velmi důležitý, koho jsme v poslední době zanedbávali? Kdy mu můžeme zavolat, navštívit ho, nebo mu napsat dopis – anebo alespoň SMS?

Malé dárky udržují přátelství. Máme vedle povinných bonboniér a lahví vína zásobu originálních, malých dárek, které můžeme v případě potřeby využít?

Můžeme – nejen v akutních situacích nouze – převzít modlitební patronát? Tj. jeden týden nebo měsíc se za někoho modlit, nebo určitý den v týdnu za určitou skupinu osob, nebo vystavíme do domácí svatyně fotku, nebo do svatyně vložíme seznam jmen, projdeme tento seznam a odevzdáme tyto lidi pod ochranu Boží matky.

Věnujeme určité příspěvky do kapitálu milosti pro určité „problémové děti“.

Staneme se odvážnějšími k tomu, abychom pomoc a podporu, která nám byla v zásadě nabídnuta, také dokázali přijmout.

Při vší radosti nad naší intenzivní vztahovou sítí si dopřejme někdy čas k tomu, kdy jsme sami se sebou, a to vydržíme.

6. Prosba na závěr:

Prosím, sbírejte Vaše pozorování a experimentujte s nimi ve Vaší rodině! To prospěje všem ve Vaší rodině. Navíc můžete sdělit ostatním Vaše dobré zkušenosti na kongresu rodin. První apoštolové si vše společně sdělovali. Většina se dokáže postarat o střechu nad hlavou, o jídlo a oblečení. Ale v pluralitní společnosti často chybějí možnosti orientace, chybějí praktické zkušenosti, jak se dnes může dlouhodobě dařit (sebe)výchova. Orientace a podněty – tato forma lásky k bližnímu bude určovat kongres.